

Δρ Παναγιώτης Ανδρέου

Επίκουρος Καθηγητής
Χρηματοοικονομικών
Τμήμα Εμπορίου,
Χρηματοοικονομικών και
Ναυτιλίας
Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο
Κύπρου

panayiotis.andreou@cut.ac.cy
+357 25002286

@pandreou77
/Panayiotis-andreou
www.pandreou.com

#FinancialWellbeingCY

Το κόστος της χρηματοοικονομικής άγνοιας για τους καταναλωτές

Πόσο τελικά στοιχίζει η έλλειψη βασικών χρηματοοικονομικών γνώσεων στην τσέπη του καταναλωτή;

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα πρόσφατης έρευνας που πραγματοποιήθηκε ανάμεσα σε 600 άνδρες και γυναίκες ηλικίας μεταξύ 25 και 65 ετών, φαίνεται ότι λιγότερο από

40%

των Κυπρίων θεωρούνται ως χρηματοοικονομικά εγγράμματα άτομα

Οι χρηματιστηριακές και τραπεζικές αγορές μετασχηματίζονται ταχέως σε παγκόσμιο επίπεδο, ως αποτέλεσμα της συνεχούς ανάπτυξης της κοινωνίας της γνώσης και της επέλασης της ψηφιακής τεχνολογίας.

Έχω αναφέρει πολλές φορές ότι η επαρκής γνώση χρηματοοικονομικών εννοιών, σε συνδυασμό με τη δεξιότητα αξιοποίησης της γνώσης αυτής, αποτελούν ακρογωνιαίο λίθο στη λήψη ορθών οικονομικών αποφάσεων, με άμεσο αποτέλεσμα τη χρηματοοικονομική ευημερία των ενεργών πολιτών, καθώς και την προστασία τους από οποιαδήποτε μορφή οικονομικής απάτης. Στην πρόσφατη παρέμβασή μου στο *Συνέδριο Ιδιωτικό Χρέος και ΜΕΔ: Επιτεύγματα και προκλήσεις*, που διοργανώθηκε από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου και την Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Κύπρο, επεσήμανα ξανά τις ενδεχόμενες αρνητικές οικονομικές επιπτώσεις για τους Κύπριους καταναλωτές που μπορεί να προκύψουν λόγω των υψηλών επιπέδων χρηματοοικονομικού αναλφαβητισμού που καταγράφονται στη χώρα. Για παράδειγμα, σύμφωνα με τα αποτελέσματα πρόσφατης έρευνας που πραγματοποιήθηκε ανάμεσα σε 600 άνδρες και γυναίκες ηλικίας μεταξύ 25 και 65 ετών, φαίνεται ότι λιγότερο από 40% των Κυπρίων θεωρούνται ως χρηματοοικονομικά εγγράμματα άτομα¹.

Για να μπορέσουμε όμως να αντιληφθούμε καλύτερα τι σημαίνει ο χρηματοοικονομικός αναλφαβητι-

σμός για τους ίδιους τους πολίτες, θα ήταν χρήσιμο να ξεκινήσουμε προσπαθώντας να απαντήσουμε στο ερώτημα “πόσο στοιχίζει στην τσέπη του καταναλωτή η έλλειψη βασικών χρηματοοικονομικών γνώσεων”. Οι λιγοστές μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι και σήμερα στην Κύπρο και προσπαθούν να διερευνήσουν το πρόβλημα του χρηματοοικονομικού αναλφαβητισμού δεν δίνουν απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα. Μπορούμε όμως να προσπαθήσου-

“ Χωρίς την άμεση λήψη των απαραίτητων μέτρων το πρόβλημα έλλειψης γνώσεων σε χρηματοοικονομικά ζητήματα θα συνεχίσει να υφίσταται στο μέλλον ”

με να διαμορφώσουμε μία πρώτη εικόνα σχετικά με το κόστος του χρηματοοικονομικού αλφαβητισμού αν βασιστούμε σε μελέτες που έχουν διενεργηθεί σε άλλες χώρες.

Για παράδειγμα, στην έρευνα που πραγματοποιήθηκε στις ΗΠΑ από το Εθνικό Συμβούλιο Εκπαιδευτικών Χρηματοοικονομικής (National Financial Educators Council - NFEC), Αμερικανοί πολίτες άνω

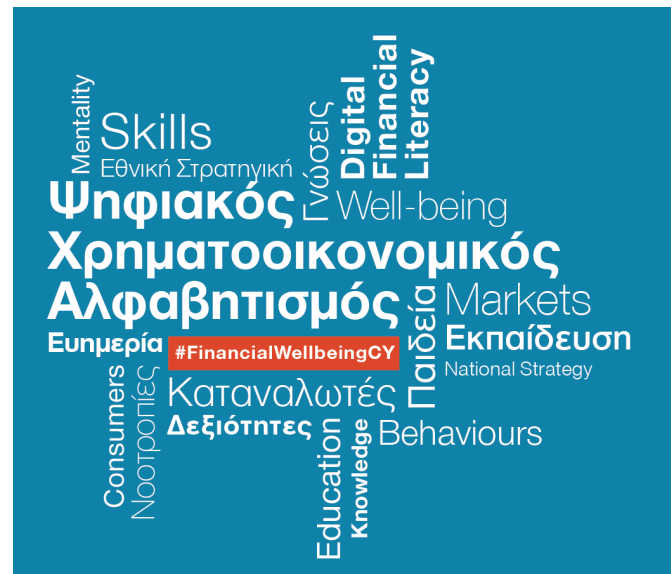
των 18 ετών από όλες τις πολιτείες των ΗΠΑ, έπρεπε να υπολογίσουν πόσα χρήματα έχασαν μέσα στο 2019 λόγω προσωπικής έλλειψης βασικών γνώσεων στα Χρηματοοικονομικά απαντώντας στην ερώτηση: “Μέσα στο έτος 2019, πόσα χρήματα πιστεύετε πως έχετε χάσει λόγω ανεπάρκειας γνώσεων επί των προσωπικών χρηματοοικονομικών σας;”. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας, στην οποία συμμετείχαν 2.506 άτομα από συνολικά έξι διαφορετικές ηλικιακές ομάδες, ο μέσος όρος των χρημάτων που τα άτομα δήλωσαν ότι έχασαν ως αποτέλεσμα του χρηματοοικονομικού αναλφαβητισμού ήταν \$1.279 για το 2019. Αν προσπαθήσουμε να κάνουμε αναγωγή των αποτελεσμάτων αυτών για το σύνολο των 240 εκατομμύριων πολιτών στις ΗΠΑ προκύπτει ότι ο χρηματοοικονομικός αναλφαβητισμός είχε ένα συνολικό κόστος 307 δισεκατομμύρια δολάρια για το 2019! Αντίστοιχα αποτελέσματα προέκυψαν από την έρευνα για το 2018.

Τα παραπάνω ευρήματα για τις ΗΠΑ είναι ενδεικτικά για τις τεράστιες σε πολλές περιπτώσεις αρνητικές συνέπειες που μπορεί να προκύψουν από την

“Επιβάλλεται ο άμεσος σχεδιασμός και η υλοποίηση "Εθνικής Στρατηγικής" που να θέτει ως κύριο στόχο την προώθηση και την ενσωμάτωση της χρηματοοικονομικής μόρφωσης στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας”

έλλειψη (ολοκληρωμένης) χρηματοοικονομικής παιδείας (δλδ, γνώσεις, δεξιότητες, συμπεριφορές, κ.α.) ανάμεσα στους πολίτες. Η προσωπική μου άποψη είναι, και με πάσα επιφύλαξη φυσικά σχετικά με το ρίσκο που ενέχει μία προσπάθεια εκτίμησης του αρνητικού αντίκτυπου ενός κοινωνικού κατά κύριο λόγο προβλήματος, ότι ο χρηματοοικονομικός αναλφαβητισμός έχει δυνητικά μεγαλύτερες συνέπειες για την Κύπρο, ειδικά αν αναλογιστεί κάποιος τις διάφορες κρίσεις οι οποίες έχουν ταλανίσει τη χώρα στη σύγχρονη οικονομική της ιστορία, όπως είναι η φούσκα του ΧΑΚ, η φούσκα των ακινήτων, η πιο πρόσφατη τραπεζική και οικονομική κρίση που οδήγησαν τελικά σε κούρεμα των καταθέσεων και των αξιόγραφων, κλπ.

Εν κατακλείδι, θα ήθελα να τονίσω για άλλη μία φορά ότι επιβάλλεται ο άμεσος σχεδιασμός και η υλοποίηση μίας “Εθνικής Στρατηγικής”, που θα περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: (Α) τον προγραμματισμό

από το Υπουργείο Παιδείας για την προώθηση της χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης στους μαθητές των Γυμνασίων και των Λυκείων με την εισαγωγή του μαθήματος “Βασικών Γνώσεων και Πρακτικής Χρηματοοικονομικής” (Personal Finance). (Β) τη σύσταση Ανεξάρτητης Αρχής Ρύθμισης και Εποπτείας Χρηματοοικονομικών Πρακτικών και Συμπεριφορών με κύρια αρμοδιότητα την ανάπτυξη, προώθηση και εποπτεία του κατάλληλου νομοθετικού πλαισίου για τη χρηματοοικονομική προστασία των καταναλωτών. (Γ) την ενθάρρυνση της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, ώστε τα διάφορα οργανωμένα σύνολα, όπως είναι οι σύνδεσμοι καταναλωτών, ΚΕΒΕ, ΟΕΒ και οι εμπορικές τράπεζες, να προσφέρουν στους πελάτες τους ή/και στο ευρύ κοινό (κατάλληλα) προγράμματα χρηματοοικονομικής επιμόρφωσης και πρακτικής άσκησης.

Χωρίς τη λήψη των απαραίτητων μέτρων το πρόβλημα έλλειψης γνώσεων σε χρηματοοικονομικά ζητήματα θα συνεχίσει όπως προβλέπεται να επιδεινώνεται στο μέλλον, κυρίως λόγω της συνεχούς ανάπτυξης νέων εξειδικευμένων προϊόντων και υπηρεσιών από την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών στο χρηματοοικονομικό τομέα. Ως εκ τούτου, υπάρχει ακόμα μεγαλύτερη επιτακτική ανάγκη σήμερα όλοι οι αρμόδιοι φορείς να ενσκήψουν στο πρόβλημα ώστε να καταφέρουμε να περάσουμε πολύ γρήγορα από τη διάγνωση του προβλήματος στη θεραπεία του.

Βιβλιογραφική αναφορά

¹Andreou, Panayiotis and Anyfantaki, Sofia, Financial Literacy and Its Influence on Consumers' Internet Banking Behaviour (December 5, 2019). Available at: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.3499104>.